

De visvereniging van het Rode Dorp

DE HENGELSPORT ALS RODE DRAAD IN MIJN JEUGD

Hans van der Kleij

In mijn herinnering vormt het ontstaan van visclub IBRV1 (=‘Ik Boek Iedere Vis In’) in het Rode Dorp langs de Nieuwe Vaart, een belangrijke mijlpaal in het leven van een zesjarig jochie. Het verhaal van die kleine buurtclub is eigenlijk ook een beetje het verhaal van mijn jeugd en is in zekere zin tevens bepalend geweest voor de verdere invulling van mijn leven.

Het Rode Dorp

Omstreeks het jaar 1960 was het Rode Dorp een knusse, propere arbeidersbuurt ten noorden van het voormalige bolwerk aan de Potterspoort in Gouda. Het uit 1916 daterende complex werd gebouwd volgens een destijds zeer vooruitstrevend principe; de zogenaamde. Engelse ‘tuindorp-visie’. Het Rode Dorp was een wijk met sociaal betaalbare woningen en veel aandacht voor natuurlijk groen. Deze woningwetwoningen waren gebouwd rondom een centraal gelegen gazon, de Parkstraat. Tussen de keurig onderhouden tuintjes lag een ingenieus netwerk van smalle toegangspoorten waarin het heerlijk struinen was.

Op het plein – of liever gezegd het koolasveld – naast het Trafogebouw kon je nog ongestoord voetballen, evenals op het grasperk in de Parkstraat. In de zomervakanties werden er voor de jeugd buurtspelen georganiseerd met onder andere zaklopen, vlaggetjes prikken

Een snoek (collectie Van der Kleij)

enzovoorts. Als kind had ik hier een hartgrondige hekel aan. Het gebeurde dan ook regelmatig dat ik in een onbewaakt moment, geruisloos de achterdeur uitglipte met een bamboehengel in mijn knuist. Met op de achtergrond de vage geluiden van de buurtspelen, zat ik inmid-

dels intens tevreden aan de waterkant naar mijn pen te turen. Hoe ongecompliceerd kan het leven van een kind dan zijn..!

Eigenlijk betekende het Rode Dorp voor mij veel meer dan alleen een plek om te wonen. Het was een veilige thuishaven waar de bewoners broederlijk lief en leed met elkaar deelden, een kleine buurt met wel honderd ‘ooms en tantes’, die allemaal op je pasten zodat je niets kon gebeuren. Op lange zomeravonden zat men dan lekker op een houten keukenstoel voor het huis te genieten van de ondergaande zon, ondertussen de laatste roddels uitwisselend. Met zijn 69 kleine maar uiterst gerieflijke woningen, verdeeld over drie straten, was het Rode Dorp eigenlijk maar een zeer kleine woonwijk. Echter, in de beleving van een kind, was het een bruisende avontuurlijke wereld waarin nog van alles viel te ontdekken.

Het Rode Dorp lag veilig verscholen tussen de Nieuwe Gouwe, het Van Bergen IJzendoornpark en de Winterdijk. Verder noordwaarts was er destijds geen bebouwing van enige betekenis meer. Ongeveer op de plek waar nu de schoolgebouwen van de Goudse Waarden staan, bevonden

den zich uitgestrekte graslanden die bekend stonden als ‘Het land van Manus’. Ter hoogte van de huidige Nederhorstweg lag het expeditiebedrijf van Janzweert. Overigens een nette benaming voor een bonte verzameling afgedankte troep, een paar wrakkige houten huisjes en twee groezelig rode transportauto’s die stijf stonden van de roest. De overige gronden tussen Gouwe en Winterdijk waren nog ongerept en stonden voor de jeugd uit het Rode Dorp garant voor adembenemende avonturen. We noemden dit ongelooflijk mooie natuurgebied destijds heel toepasselijk ‘het vogeldal’.

Het gebied besloeg vele hectaren drassig land met grote plukken moerasbos inclusief vele prachtige sloten, poelen en weteringen, waarin broodvisser Tom zijn fuiken van oudsher placht uit te zetten. In het kraakheldere veenwater barstte het letterlijk van de vis. ’s Winters kon je de talrijke snoeken er imposante kolken zien slaan, op jacht naar prooivis. Ademloos heb ik er ook op zon- overgoten voorjaarsdagen het paairtueel van brasem en

De Parkstraat, het middelpunt van het Rode Dorp (SAMH)

De Winterdijk, richting Reeuwijk (foto Hans van der Kleij)

karper gadeslagen. Je kon zelfs zo dicht bij de sommige oevers komen, dat de slierten waterpest gewoon tegen je gezicht sloegen onder het beukende geweld van krampachtig gebogen vissenlijven tot barstens toe gevuld met kuit, een onvergetelijk schouwspel! Op heldere winterdagen met (toen nog) strenge vorst, bonden we de Friese doorlopers stevig onder de zwarte rubberlaarzen. De stadswijk Bloemendaal bestond nog niet en met een paar vrienden schaatsten we over de sloten langs de oude Winterdijk in een lange adembenemende rit naar Waddinxveen. Wanneer je tussen je schaatsen doorkeek, ontdekte je onder het zwarte spekgladde ijs moeiteloos de veenachtige bodem van zo'n glasheldere wetering. Soms, als je geluk had, zag je dan plotseling een groepje grote karpers dat als ware onderzeeërs log onder je voeten door koerste. Met een kop als vuur probeerde je zo lang mogelijk deze kolossale krachtpatsers te volgen, totdat ze tergend langzaam in wat dieper water uit je gezichtsveld weggleden.

Helaas heeft ook deze idyllische omgeving uiteindelijk het veld moeten ruimen. Omstreeks 1960 moest een aanzienlijk gedeelte van de wetering langs de Winterdijk worden gedempt in verband met geplande nieuwbouw van woningen. Na het afdammen en leegpompen van het bewuste stuk sloot, werden er systematisch grote balen geperste houtsnippers in de modderige slootbedding opeen gestapeld. We vonden het allemaal best interessant en na wat doorzeuren bij de aanwezige werklui mochten we zowaar een handje meehelpen. Mijn moeder kocht ergens een blauwe werkoverall voor me en met wat vrienden uit het Rode Dorp gingen we vervolgens

helemaal los in die stinkend zwarte bagger. Het mag dus niet zo verwonderlijk klinken dat de geur van modder en zaagsel voor mij altijd onlosmakelijk verbonden is met geweldige avonturen langs die oude Winterdijk.

Als kind was het geweldig om, weliswaar vanaf enige afstand, de genoeglijke vispartijen van de geroutineerde hengelaars nauwlettend te volgen, omdat er altijd wel iets te beleven viel. Ondertussen wisselden de hengelaars op gedempte toon met elkaar van gedachten. Hun geheimzinnige conversatie had voor ons een bijna magische klank wanneer ze zich afvroegen welk aas de wispelturige brasem of zeelt die avond op zijn menu had staan. Op zulke momenten bevonden we ons dan in een veilige, welhaast dromerige sfeer die plotseling bol kon staan van spanning wanneer één van die loodzware bamboepalen tot barstens toe werd kromgetrokken onder het ziedende geweld van een zware, weerspannige vis. Dan was het daar opeens een drukte van belang aan die vredig sluimerende oever. En ruim voordat het druipend volle schepnet tussen de hengelaars in lag, stonden wij ons al te verdringen om toch vooral maar niets van het hele spektakel te hoeven missen. Glorieuze momenten in het leven van kleine jongens die zich minstens net zo voldaan voelden als die oude glunderende hengelaar die vol trots de imposante buit aan zijn medevissers toonde.

IBIVI in actie (Hans van der Kleij)

Wat voorafging

Werk was er in de vijftiger jaren in overvloed. Het was de periode van de wederopbouw. Nederland likte zijn wonden na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep van de watersnoodramp in Zeeland. Mijn ouders werkten beiden bij Goedewaagen's Koninklijke Pijpen- en Aardewerfabriek, welke slechts op een steenworp afstand van het Rode Dorp was gelegen. De fabriek bevond zich aan de overzijde van de Nieuwe Vaart langs het Jaagpad. Mijn vader was er machinaal draaier van onder andere delftsblauwe wandborden en diverse soorten gebruiks aardewerk. Mijn moeder was één van de laatste tremsters van de beroemde Goudse pijpen en doorrokers. Ook deed zij thuiswerk voor het bedrijf en de schuur van onze woning in de Parkstraat stond dan ook vol met hoog opgestapelde houten laden met ongebakken kleipijpen die nog afgewerkt moesten worden. Mijn vader bezat geen fiets en dus werd de afstand tussen het Rode Dorp en de fabriek van Goedewaagen viermaal per dag te voet afgelegd. Want zelfs tussen de middag werd er gewoon thuis warm gegeten; aardappels geprakt met karnemelk, in die tijd een gangbare Goudse maaltijd.

Op de vrije woensdagmiddag liep ik wel eens met hem mee naar zijn werk. Langs de Nieuwe Vaart, om dan vervolgens over de Baileybrug op het oude Bolwerk aan te komen. De Roode Brug was toen nog een gietijzeren draaibrug waar brugwachter Postma al heel lang de scepter zwaaide. Mijn vader kende hem goed en op zeker moment mochten we zomaar midden op de opengedraaide brug naast Postma blijven staan, terwijl er een imposant binnenvaartschip op minimale afstand van ons door de smalle opening laveerde. Het waren kostbare avonturen welke diepe indrukken achterlieten en die er ongetwijfeld toe hebben bijgedragen dat de Roode Brug thans één van mijn meest geliefde stekken is wat betreft de snoekvisserij met dood getakeld aas. Via de Wachtelbrug stonden we dan meteen voor de toegangspoort van Goedewaagen. Meerdere malen heb ik destijds de diverse fabrieksgebouwen van binnen mogen zien, zoals de gieterij, de draaierij, de ovens en de monsterkamers. Ik vond het prachtig om mijn vader van die grote wand-

borden te zien draaien. Tevens heb ik het geheimzinnige gietproces van de vermaarde Goudse pijpen van zeer nabij gadegeslagen, evenals het tremmen, ofwel het sponsen en afwerken, van de fragiele gietpijpen nadat ze met de grootste omzichtigheid uit de gipsen vormen waren verwijderd.

Een eigen visclub!

Omstreeks 1960 werd deze 'werkhectic' overal in den lande wat minder. De afschaffing van de zesdaagse werkweek werd een feit en al die vrije tijd moest worden gevuld. Ik weet nog goed hoe geweldig ik het vond om mijn vader op zaterdag gewoon thuis te zien! Een nieuw decennium was aangebroken waarin mensen zich konden gaan vermaken met andere veel prettiger zaken dan uitsluitend het verdienen van dagelijks brood. Het was een welhaast ongehoorde luxe waar de meesten dan ook aanvankelijk niet zo goed raad mee wisten, hoewel daar snel verandering in kwam!

Ook in het Rode Dorp zag je steeds meer lieden die er op hun vrije zaterdag in alle vroegte op uittrokken om te gaan vissen in de nabij gelegen Nieuwe Vaart. Ook de drie slootjes langs de Kanaalstraat werden van oudsher al incidenteel bevestigd door hengelaars uit de buurt. Dat bleek een uitermate geschikt klimaat voor het oprichten van een eigen visclubje in het Rode Dorp.

Mijn vader was een sociaal zeer bewogen mens en tevens visser in hart en nieren. Mede op zijn initiatief werd er in onze woning met een paar gelijkgestemden geestdriftig over dit onderwerp gediscussieerd. Tevens werd daarbij de huiskamer tijdelijk omgedoopt in een vergaderzaal die blauw stond van de sigarettenrook. Echter nauwelijks een week later was de oprichting van visclub Ik Boek Iedere Vis In, beter bekend als IBIVI een feit en werd er geschiedenis geschreven in dat kleine huisje aan de Parkstraat. Overigens was de naam van de nieuwe vereniging niet bijster origineel gekozen omdat er zoals bekend, al in 1916 een visclub in Gouda was gevestigd onder de naam Ik Pik Iedere Vis IN ofwel IPIVI. Helaas is de juiste oprichtingsdatum van IBIVI niet meer te achterhalen, maar dit zal waarschijnlijk omstreeks het voor-

Van der Kleij op zaterdagochtend voor de Kanaalstraat (collectie Van der Kleij)

jaar van 1962 zijn geweest. Gelukkig zijn wel de namen bewaard gebleven van de twee personen die samen met mijn vader aan de wieg van de IBIVI hebben gestaan. Piet van Vliet van de Kanaalstraat 1, werd voorzitter. Hij miste door een ongeval duim en wijsvinger van zijn rechterhand, maar kon ondanks deze handicap toch verbazend handig vissen. Voorts was er dhr. Arie Huurman van de Kanaalstraat 15, werkzaam bij de Firma Endenburg welke toen nog langs de Nieuwe Vaart was gevestigd. Arie werd de eerste secretaris en onderhield als zodanig elk weekend nauwgezet de klassementslijst van de vissende leden. Als derde en laatste pionier ten slotte was er mijn vader Pieter van der Kleij van de Parkstraat 3, die als eerste penningmeester van de IBIVI de historie zou ingaan. Tot aan zijn voortijdige dood in november 1974 heeft hij zich altijd met hart en ziel voor 'zijn kluppie' ingezet. Welhaast dag en nacht was hij er mee bezig en soms zelfs zo druk dat het eigenlijke vissen er bij inschoot. Zo ging hij elke week te voet alle aangesloten leden in het Rode Dorp af om het verschuldigde contributiegeld te innen. Eenmaal thuisgekomen begon het werk dan pas goed. Met bijna eindeloos geduld schreef hij de namen van alle vissende leden in enkele dikke beduimelde schriften met daarachter een ingewikkeld netwerk van met potlood getekende lijnen en kruisjes, een boekhouding

die hij nauwkeurig bijhield. Een enkele maal moest hij ook doordeweeks nog op pad omdat iemand was 'vergeten' om die paar kwartjes op tijd te betalen. Een zeer ondankbaar werkje waarvoor niemand anders was te vinden! Gelukkig had hij er geen hekel aan en heb ik hem er ook nooit over horen klagen.

De IBIVI ging in 1962 voortvarend van start met ongeveer twintig leden waarvan ik mij elk van hen nog goed kan herinneren. Het was een illustre gezelschap. Gijs Hofstede was heier en een betrekkelijke nieuwkomer in de hengelsport. Hij was de vaste vismaat van mijn vader en huisvriend van mijn ouders. De timmerman Piet IJsselstein was de benjamin van de club. Niettemin was hij een goede visser, die ook regelmatig op Ierland-expeditie ging. Karel Kramp werkte bij de PTT. Vissen zat niet diep in zijn genen en hij deed vooral mee om erbij te horen. Ook de kolensjouwer Tinus Slinger was een middelmatig visser, maar wekelijks van de partij. Daarentegen was de huisschilder Dirk Binnendijk een serieus visser die er altijd helemaal voor ging. Hij stond aan het eind van elk seizoen steevast hoog in het klassement. Medeoprichter Arie Huurman was metaalbewerker en een visser om altijd rekening mee te houden. Hij maakte onder werktijd een twintigtal fraaie maatlatjes voor de IBIVI. Henk Stam werkte bij de Producent. Hij viste zelf niet, maar was altijd present om de gevangen vis in een plastic zakje bij de vanger op te halen teneinde deze te laten wegen. Wij verbaasden ons er altijd weer over dat het goede beestje daarna nog wegzwoom, want onze Henk was erg slecht ter been... Simon Bruijnicks was net als mijn vader werknemer bij Goedewaagen. Hij woonde als enige visser niet in het Rode Dorp, maar als zwager van mijn vader was hij snel ingeburgerd en viste dus elke zaterdag mee. Thomas Stolk (beroep onbekend) was altijd paraat, maar viste nooit mee voor de knikkers.

Arie IJsselstein, Peet den Ouden en Piet van Vliet zaten in de wao. Arie was een kundig 'torrenpikker'. Net als

Peet, de vader van mijn boezemvriend, viste hij steevast kort onder de kant. Ook Cees de Jongh zat in de wao. Hij was volbloed visser en werd later voorzitter van de visclub. Hij was een kundig snoekvisser met levend aas. Hij kon concoursen als de beste. Ik mocht graag bij hem de kunst afkijken. Nadat mijn vader was overleden, ben ik vaak met hem op pad geweest. Op de karper in vwp-water maar toch bovenal op snoek met levend aas in de Nieuwe Vaart. Buurman Cees landde vakkundig mijn allereerste snoek door het beest, zoals destijds gebruikelijk, in de oogkassen te grijpen. Dan was er nog de heer Downey. Hij was een onvervalste ler met een grappig accent; vrij onconventioneel maar zeer bekwaam visser. Hij introduceerde de 'windhurppenn' en het vissen met de lange opslag. Hij miste eveneens een paar vingers en vroeg mij eens, na een onfortuinlijke lijnbreuk, een nieuw 'hackje' aan zijn lijn te knopen. Nadat ik het zaakje voor hem had geklaard, verzocht hij me vriendelijk doch stellig: 'And now, dondhurrstrawl up...!' Uiterst vermakelijk!

Dan waren er de AOW-ers. De stille Hein Verbrugge, die slechts mee viste voor tijdverdrijf; de immer goedlachse Henk Damens en de fanatieke Klaas de Jong, het prototype van de ouderwetse snoeker met pet en lange regenjas. Zijn bijnaam was: de Stroper... De oude Hoo-gerdijk was slim en uiterst geraffineerd! Hij presteerde het, ondanks het voerverbod toch om elke zaterdagochtend vlak voor aanvang van de wedstrijd enkele gigantische broodpluimen op zijn stek te deponeren. Hij slaagde hierin door het brood slechts zeer miniem op de haak te prikken om dan prompt na enkele tellen zogenaamd mis te slaan. Aldus een leuke voerplek opbouwend, dit tot ergernis van zijn medevissers. Wij vonden het hoogst amusant!

Mijn vader heeft zelf slechts enkele malen op zaterdag mee kunnen vissen. Dat was in het prille begin, toen de vangsten enkel nog geturfd werden op onder- en bovenmaatse vis. Op een bepaald moment werd er een weegschaal gekocht en moest de gevangen vis exact worden gewogen. Natuurlijk werd mijn vader bereid gevonden dit klusje op zich te nemen, zelfs als dit inhield dat hij dan op zaterdag niet meer zelf mee kon vissen. Overi-

gens vond ook de weegschaal een vaste plek in de woning van mijn ouders. Ter compensatie viste mijn vader wel op menig mooie doordeweekse zomeravond, maar zijn sportvisserij begon pas echt op de zondag, wanneer hij er samen met vismakker Gijs Hofstede voor dag en dauw op uittrok. Gijs was middels zijn werk in het bezit van een ruime bedrijfswagen, een groene Bedford, welke hij in het weekend naar believen kon gebruiken. Zodoende werd er door beide hengelaars in het weekend vaak wat verder van huis gevist.

Een zeer geliefde stek waren de fortgrachten van de Wierickeschans nabij Nieuwerbrug. Snoeken deden zij wat dichterbij huis, in de Ringvaart nabij Moordrecht of in het polderwater van boer Houdijk langs de Broekweg, gelegen in de Oostpolder te Gouda. Deze boer was een vrij onaangenaam persoon, die net zoals veel agrariërs tuk was op geld. Als bewijs van betaling dat je in zijn water mocht vissen, gaf hij je dan een luciferdoosje met daarop gekrabbeld iets dat voor een handtekening moest doorgaan. Bij aanvang van een nieuw snoekseizoen bleken de prijzen dan plotseling zonder opgaaf van reden verdriedubbeld te zijn!

De gouden jaren van IBIVI

In een gemoedelijke sfeer gleden de beginjaren van de IBIVI welhaast ongemerkt voorbij. Het ledental van de vereniging bleef nagenoeg onveranderd steken op dezelfde twintig hengelaars die zich reeds bij oprichting hadden aangemeld. Omstreeks het jaar 1963 richtte de visclub zich schriftelijk tot de Gemeente Gouda met het verzoek de drie slootjes langs de Kanaalstraat officieel te mogen pachten. Nog in datzelfde jaar kreeg men positief bericht dat de IBIVI thans formeel huurder was van het visrecht in voornoemd water. Vanaf dat tijdstip mocht je dus uitsluitend een tuigje in deze slootjes nat maken als je ingeschreven stond als betalend lid van de visclub. Voor de vissende jeugd werd er een oogje dichtgeknepen, echter wel op voorwaarde dat je woonachtig was in het Rode Dorp.

Vrijwel direct na verwerving van het visrecht aan de Kanaalstraat, plaatste de visclub een bestelling voor

pootkarper bij de toenmalige Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij (ovb). Ik prijs mezelf nog altijd erg gelukkig dat ik destijds toevallig zat te vissen, toen er plotseling een grote blauwwitte transportauto van de ovb in de Kanaalstraat stopte. Snel en geroutineerd werden de grote witte teilen vanuit de opslagtanks gevuld met fraaie driezomerige karpers om vervolgens in het slootje te worden uitgezet. Op hetzelfde moment dat die glimmend donkerbrons gekleurde vissenlijven in het troebele water verdwenen, werd er ter plaatse een karpervisser geboren!

Gedurende het visseizoen heerste er op de hoek Parkstraat/Kanaalstraat elke zaterdag steevast een opgewonden drukte van belang. Hier dromde het legertje hengelaars van de IBIV hoopvol bijeen om te loten wie er de komende uren op de beste stekken mocht vissen. Magnifiek was ook de aanblik van dat imposante woud aan tonkinhengels, schepnetten en rieten kanissen die voor even in een lange rij broederlijk mochten poseren langs die hoge blinde muur van de Parkstraat. Vervolgens werd er dan van 9 tot 12 uur gevestigd vanaf de dijkoever in de beide slootjes langs de Kanaalstraat. Halverwege de ochtend was er een kleine pauze waarna er van stek werd gewisseld teneinde elke hengelaar zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden. Enkele jaren later werd er ter afwisseling ook wel gevestigd in de Nieuwe Gouwe en in het polderwater langs de Winterdijk. De drukke verkeersweg langs de Nieuwe Vaart was toen nog niet verbreed waardoor er aan de voet van de dijk nog een smal begaanbaar

voetpad langs het slootje voerde. Vrijwel alle hengelaars hadden destijds een uitgesproken voorkeur om vooral vanaf deze rustige oever het water te bevissen.

Stipt om 12 uur weerklonk dan een luid hoornsignaal ten teken dat de wedstrijd was afgelopen, waarna de hengelaars in een lange stoet huiswaarts keerden met de hengels op hun rug gebonden. Direct na het avondeten verzamelden de vissers zich weer massaal in de Parkstraat. Vol spanning het moment afwachting waarop Arie Huurman de zojuist bijgewerkte standenlijst weer op de vertrouwde plek aan de gevel hing. Gedurende het hele visseizoen was dit het vaste trefpunt waar hengelaars elke avond verhitte discussies voerden over elk denkbaar onderwerp betreffende de hengelsport.

De gesloten tijd werd dankbaar aangewend om de uitrusting weer te completeren voor aanvang van het nieuwe seizoen en bij Verzijl Hengelsport of Hengelsporthuis Loef werden de uurtjes gerekt. Wanneer dan de magische datum van de eerste juni tergend langzaam naderbij kroop, viel er een koortsachtige opwinding bij al die grote, stoere kerels te bespeuren. Op zwoele mei-avonden begaf menigeen zich gewapend met een 'hal-luffie wit' (voor de karpers...) naar de slootkant om zich er van te overtuigen dat de vissen de afgelopen winter weer in goede conditie hadden overleefd. Dan werd er luid gespeculeerd wie er in het nieuwe seizoen kampioen zou worden en wie er de grootste zeelt of karper zou gaan vangen. Natuurlijk waren het ook steevast dezelfde jochies die zich zo onopvallend mogelijk in de nabijheid van die grote kerels waagden. We moesten er gewoon bij zijn, ingespannen luisterend naar het gezwets van al die hengelaars. Maar vooral ook turend naar dat geheimzinnig groene water waarin elk moment een grote karperbek met luid gesmak zo'n enorme broodkorst naar beneden kon sleuren... Geen wonder dat de vonk oversloeg en dat we voor het leven verslingerd raakten aan de hengelsport. Natuurlijk was daar mijn boezemkameraad Peter den Ouden, maar ook Joop Sas, de gebroeders Borst, Han van Driel en Niels Brouwer, van wiens ouders we altijd de gevangen palingen in de badkuip mochten laten zwemmen. Niels had trouwens ook nog twee zeer aantrekkelijke zussen met eveneens Scandinavische namen

De Kanaalstraat na de renovatie (collectie Van der Kleij)

die altijd luide kreetjes van ontzetting slaakten wanneer we een druipende paling plotseling voor zo'n knap gezichtje ophielden...!

Met geestdriftige koppen kochten we bij Verzijl Hengelsport boekjes van Jan Schreiner en Hans van Onck met aansprekende titels zoals *Het geheim van goede karper- vangsten*, *De polder in*, *Sluimerend Dynamiet of Rovers*, *Dienders en Kannibalen*.

Aan het eind van elk visseizoen organiseerde de IBIVI haar traditionele feestavond met aansluitend de officiële prijsuitreiking, waarvan geen enkele hengelaar ooit met lege handen huiswaarts is gekeerd. Het inkopen van de prijzen vond men unaniem een taak voor de penningmeester, die slechts een enkele maal werd vergezeld door een voorzitter die het al gauw voor gezien hield. In de praktijk kwam het er dus al snel op neer dat mijn vader er alleen voor stond. Hij nam er meestal ook nog een snipperdag voor op! Gelukkig kon hij in zulk soort preciaire situaties meestal wel een beroep op mijn moeder doen, zodat deze belangrijke klus alsnog gezamenlijk geklaard werd. De meeste prijzen werden pas vrij kort voor de bewuste avond ingekocht, want het hele spul moest ook nog eens bij ons thuis in opslag liggen. Vooral dat laatste aspect was een punt waar mijn moeder niet echt vrolijk van werd, dit echter in flagrante tegenstelling tot zoonlief...! Urenlang zat ik al deze luxe, waaronder uiteraard veel hengelsportartikelen, boven op onze zolder te bewonderen.

In de tweede helft van de zestiger jaren werden de activiteiten van de visclub uitgebreid met competities voor de jeugd en voor dames. Deze laatste ging voortvarend van start met tien vrouwen, allemaal echtgenotes van vissende leden. Mijn moeder deed ook mee, terwijl ze zelf absoluut geen visje durfde te onthaken. Maar ondanks dit kleine ongemak is zij toch een paar maal kampioene geweest!

Zonder dat ik er van wist, had mijn vader me eens opgegeven voor een jeugdwedstrijd. Het was de enige keer dat ik heb meegedaan, want vissen in wedstrijdverband is nooit echt mijn ding geweest. Maar een minuut of tien voor afloop van voornoemd wedstrijdje stond ik ineens gedeeld bovenaan met de vangst van een viertal voorn-

tjes, eenzelfde aantal als Hans Kramp... Plots werd mijn pennetje schuin de diepte in getrokken en na een wat stuntelige drill wist ik vlak voor het eindsignaal nog een kroeskarpertje op de kant te trekken. Dat was grappig en glunderend van trots mocht ik in de woning van dhr. Degenkamp als eerste een prijs uitzoeken, een vierkleuren-balpen!

Maar ergens diep in mijn hart riep een klein stemmetje dat deze visserij niet voor mij was voorbestemd. Ik voelde dat er grotere avonturen langs de waterkant te beleven waren en voor dat soort avontuur moest ik alleen zijn. Want slechts dan maakte je kans op een echte hoofdprijs, in de vorm van een grote karper dan wel te verstaan! Instinctief voelde ik toen al aan dat de kans op zo'n confrontatie met een dergelijke kanjer behoorlijk werd gereduceerd als je met een stuk of wat vriendjes zat te lawaaischoppen langs de oevers.

Materiaal

Terugkijkend naar het gebruikte materiaal, mogen we gerust vaststellen dat de hengelsport destijds een stuk overzichtelijker was dan tegenwoordig. Zo viste mijn vader met een fraaie vierdelige bruine tonkinhengel waarvan de tussenschotjes aan de buitenkant netjes vlak afgevijld waren. Hierdoor lag de hengel een stuk prettiger in de hand hetgeen tevens een kenmerk voor kwaliteit inhield. Het schepnet was van een eenvoudiger kwaliteit bamboe, welke aan het eind voorzien was van een ronde ijzeren ring met een diameter van ongeveer 50 cm., waarin het vrij ondiepe grofmazige net was vastgeknoot.

Het meest algemene zitje was toen de rechthoekige rieten kanis, al dan niet voorzien van één of meerdere uitschuifbare laden voor tuigjes etcetera onder een schuimrubber zitting van rood of groen kunstleer. Helaas, zou ik bijna willen schrijven, liep het bamboetijdperk op zijn eind en rond 1965 kocht mijn vader een Z-hengel, waarvan de afzonderlijke delen waren opgevuld met microcellschuim. Het was één der eerste glasvezelhengels die op de markt verschenen, voorzien van verguld matte duraluminium bussluitingen. Op bijgaande foto zien we

Een eigen visserijmuseum (collectie Van der Kleij)

hem met voornoemde stok vissend in het slootje langs de Kanaalstraat. Achter mijn vader is nog gedeeltelijk zijn vismakker Gijs Hofstede zichtbaar. Niet veel later werd zijn collectie nog verder uitgebreid met zo'n giftig geelgroen gekleurde telescoophengel van het merk 'Lerc'. Als laatste in de rij bezat hij voor het snoekvissen nog een zilvergrijze volglas spinhengel van het merk DAM in een lengte van zeven voet (2.10 mtr.), waarmee hij helaas niet lang meer heeft mogen vissen.

Zelf ben ik mijn vissersloopbaan begonnen met een loodzware drielidige hengel gemaakt van geel bamboe en zogenaamde koper-in-hout bussluitingen. Een moeilijk hanteerbare stok voor een klein ventje, maar ondanks dit euvel heb ik er toch veel vis mee gevangen. Op mijn twaalfde verjaardag kreeg ik van mijn ouders de allereer-

ste werphengel, een gevalletje van welhaast onverwoestbaar geel volglas in een lengte van amper zes voet (1.80 mtr.). Mijn eerste foto's van zelfgevangen karpers uit het Rode Dorp dateren van omstreeks 1968 en deze vissen werden buitgemaakt aan voornoemd volglaspoekje.

De VWP bezat van oudsher veel viswater in en rondom Gouda met onder andere viswater in de polders Willens en Bloemendaal en nagenoeg alle gemeentelijke waters in de stad Gouda. Het was dan ook niet zonder trots dat er in de VWP-vergunning uit 1965, onder een apart kopje, melding wordt gemaakt dat het viswater langs de Kanaalstraat wel degelijk aan de IBIVI toebehoorde! Nog in datzelfde jaar kreeg de IBIVI haar tweede voorzitter, Cees de Jongh, die nog niet zolang daarvoor in het Rode Dorp was komen wonen. Zoals eerder gemeld was hij een begenadigd hengelaar met een grote passie voor snoekvissen met levend aas, waarover hij dan ook zeer boeiend kon vertellen. Op zulke momenten parkeerde Cees dan even een nieuw vloetje op de onderlip, teneinde een verse graai uit zijn pakje tabak te kunnen doen. Nadat hij tergend langzaam de brand in zijn zopas gerolde safie stak, was hij al verzekerd van mijn aandacht... Ik wist dat er weer een bijzonder sappig snoekverhaal zou gaan volgen! Ditmaal speelde het avontuur zich af in de crisisjaren, vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Cees liep op die bewuste dag te snoeken langs de Bloemendaalse Weg en hij had al behoorlijk veel 'hobbel' gehad van diverse ondermaatse snoekjes. Op zeker moment was zijn voorraad aasvisjes uitgeput en besloot hij ten einde raad maar zo'n ondermaatse 'haring' als snoekaas te gebruiken. Het snoekje was echter geenszins van plan om aan de snode bedoelingen van buurman Cees mee te werken en zwom direct naar de bodem van de wetering om daar vervolgens doodstil te blijven liggen. Van tijd tot tijd versleepte buurman Cees met enig geweld zijn ongewone en weerbarstig tegenstribbelende aasvis toen plotseling het bijna ongelooflijke gebeurde! Met een enorme kolk had iets verschrikkelijks zich onder water op het snoekje gestort en het vrijwel direct verslonden, hetgeen duidelijk was te zien aan de almaar lijn gevende rol van buurman Cees. Zoals destijds gebruike-

lijk had hij eerst nog even op zijn gemak een saffie gerookt alvorens zijn hengel op te pakken. Na de memorabele vastslag had er zich diep onder water iets geweldigs geroerd, dat zijn toch zeker niet al te lichte hengel op onheilspellende wijze deed kraken. Natuurlijk had buurman Cees deze gladiatorenstrijd op leven en dood (voor de snoek althans!) in zijn voordeel kunnen beslechten. De monsterlijk grote snoek werd na de genadeklap op nonchalante wijze aan het stuur van zijn fiets gebonden met een stukje touw door de kieuwbogen. Terwijl de vervaarlijke muil met naaldscherpe tanden nog ruimschoots boven het stuur uitstak, had de staart van het monster nog over het wegdek gesleept. Op de lange weg naar huis had hij over belangstelling zeker niet te klagen gehad. Het moet een ware triomftocht zijn geweest! Op mijn bedeesde vraag hoe groot deze gewelddenaar dan wel niet was geweest, weerklonk lachend het volgende laconieke antwoord: 'Och, die moet zeker ruimschoots over de 1.20 meter zijn geweest, Hans!!'

Ademloos en vol bewondering had ik naar dit zeer spectaculaire avontuur van buurman Cees geluisterd. Het was olie op het snel aanwakkerende vuur van mijn nog jonge vissersziel geweest. Naarmate de jaren verstreken is het contact met buurman Cees altijd in stand gebleven. Met enige regelmaat trokken we er samen op uit om de snoek in de Nieuwe Gouwe te belagen of om (wat meer recentelijk) te karpervissen aan de Burgemeester Martenssingel of de VWP-Putten. Vaak bespeurde ik dan een aangenaam gevoel van wederzijds respect dat echter nooit hardop werd uitgesproken. Respect voor elkaars 'hengelcapaciteiten' maar zeker ook omdat we het onderling altijd goed konden vinden.

Voorts heb ik in mijn pubertijd bijzonder veel gevist met boezemkameraad Peter den Ouden. Het slootje langs de Kanaalstraat bleef als thuiswater onmiskenbaar favoriet, maar we visten ook wel elders, zoals langs de oude Winterdijk of de vijvers van het inmiddels gesloopte rusthuis Gouwestein en tot slot ook nog enkele waters in de nabij gelegen wijk Korte Akkeren. Karper bleef bij uitstek de meest begeerde vis maar ook snoek en paling stonden hoog op onze lijst genoteerd. We volgden nog

wekelijks de verrichtingen van de concoursvissers van de IBIVI, maar we trokken toch ook steeds vaker ons eigen plan en ontdekten steeds meer nieuwe viswaters.

Echter helemaal vergeten kon ik dat kleine vertrouwde slootje langs de Kanaalstraat nooit. Als vanouds waren de hengelaars van de IBIVI steevast elke zaterdag present met hun zware bamboestokken in hun gegroefde knuisten omklemd, de ogen geroutineerd tot spleetjes geknepen. Mijn vader, gekleed in lange sjofele regenjas, stond nog immer tussen hen in naast de weegschaal te wachten op de kreet; 'Bovenmaats !' Maar op 18 november 1974 was het ineens afgelopen, mijn vader overleed plotseiling op relatief jonge leeftijd aan de gevolgen van een hartstilstand. Als amper twintigjarige stort je wereld op zo'n moment volledig in. Jarenlang raakte ik geen hengel meer aan en pas na mijn huwelijk in 1979 begon ik weer geleidelijk te vissen.

Epiloog

Omstreeks het begin van de tachtiger jaren was er nog altijd sprake van een actieve visclub, wat mede te danken was aan de kundige leiding van voorzitter De Jongh. Ook na ons huwelijk hebben we nog vele jaren in het Rode Dorp gewoond. De historie herhaalde zich want ook onze kinderen vonden het leuk om te vissen. Al spoedig werden de eerste gevangen zeelten uit het slootje door een trotse vader op de gevoelige plaat gezet. Ons huis stond aan de Kanaalstraat, waardoor ik probleemloos het wel en wee van de IBIVI kon blijven volgen. In de eerste moeilijke jaren na mijn vaders dood was er een vrij stormachtig verloop in het ledenbestand van de visclub te bemerken geweest.

Omstreeks 1985 werd het Rode Dorp ingrijpend gerenoveerd, waarbij een afzichtelijke pleisterlaag de gevels van mijn vertrouwde buurt onherstelbaar heeft geschoonden. Nog geen paar jaar later stopte de woningstichting met het plegen van onderhoud en volstond men door de boel slechts een beetje wind- en waterdicht te houden. Nieuwe tijdelijke bewoners staken eveneens geen vinger uit om het onherroepelijke verval van de huisjes tegen

In alle vroegte (collectie Van der Kleij)

te gaan. Middels een klein bericht in de dagbladen werd het eerste schokkende nieuws van een op handen zijnde sloop van het Rode Dorp vernomen. Veel bewoners van het eerste uur verhuisden naar elders, onderwie ook een fors aantal leden van de visclub. Vanwege de slepende gevolgen van ziekte en ouderdom, waaronder helaas ook buurman Cees, werd er nog eens danig gesneden in de vertrouwde kern van de IBIVI. Nieuwe, vrijwel onbekende gezichten vulden in eerste instantie de geslonken gelederen weer aan. Op het vanouds bekende uitslagenbord in de Parkstraat stonden thans andere namen zoals Ton Martens, Jos van de Bruinhorst, Ben Koolmees enzovoorts. Allemaal jongens van mijn eigen generatie maar het gevoel van herkenning was er helaas niet meer. Bijna wanhopig was ik op zoek naar de oude identiteit van de visclub. Vrijwel ongemerkt had die voor mij zo vertrouwde wereld van de jaren zestig plaats moeten maken voor een nieuwe, welhaast ontnuchterende realiteit. Het leek erop alsof de dreigende sloop nu al het eens zo gemoeidelijke karakter van het Rode Dorp, onherstelbaar had beschadigd. Soms stond ik dan op zaterdagochtend wat verloren langs de oevers van het slootje te staren naar dat vreemdelingenlegioen dat daar zat te vissen met die moderne spatrechte carbonhengels.

Vlak voor de eeuwwisseling besloten mijn vrouw en ik het Rode dorp definitief de rug toe te keren en te verhuizen naar de Korte Akkeren. De IBIVI was enkele jaren

daarvoor, rond 1995, al voorgoed ter ziele gegaan. Dit na een roemrijk bestaan van bijna 35 jaar, waarin de vereniging een belangrijke sociale functie had vervuld in het leven van menig bewoner uit het Rode Dorp.

Uiteindelijk begon men in april 2008 met de sloop van het Rode Dorp. Natuurlijk was ik erbij om alles op de gevoelige plaat vast te leggen. Het leek er haast op alsof ik met mijn driftige camerawerk het noodlot wilde tegenhouden, alsof ik die schamele huisjes alsnog op het allerlaatste moment van de definitieve ondergang wilde redden. Op 31 mei 2008 overleed mijn moeder op hoge leeftijd aan de gevolgen van een longontsteking. Het mag wel zeer frappant worden genoemd dat op hetzelfde moment dat zij voorgoed haar ogen sloot, de bulldozers met hun vernietigende kracht mijn ouderlijk huis aan de Parkstraat hadden weggevaagd..! Op de plek waar zich eens het Rode Dorp bevond en waar ooit hengelgeschiedenis werd geschreven, ligt thans een verlaten zandvlakte. Echter als laatste stille getuige van een onbezorgd vissende jeugd, vinden we daar nog altijd dat kleine slootje aan de voet van die vertrouwde dijk langs de Nieuwe Vaart. De rest is voorgoed historie en leeft slechts voort in mijn hart!

Oproep:

Wie helpt mij om de historie van de Goudse hengelsport te completeren? Ik ben nog op zoek naar: foto's, verhalen, documenten en oude/antieke visspullen.

Bronvermelding:

H. van der Kleij, 'De vroege geschiedenis van GHV. 'Viswaterpachting', in *Tidinge van Die Goude*, 2004, Jg. 22, nr. 3. pp. 109-112.

H. van der Kleij, 'De zaak Oostpolder', in *Tidinge van Die Goude*, 2006, Jg. 24, nr. 3, pp. 77-83.

H. van der Kleij, *Jubileumboek 75 jaar Goudse hengelaarsvereniging 'Viswaterpachting'*, z.p., 2001.